

1473

Samråd och samverkan vid om- och tillbyggnaden av SCB-huset i Örebro

EN METODANALYS

I studien analyseras samråds- och samverkansprocesser mot bakgrund av de riktlinjer för samråd vid lokalplanering som Statens arbetsmiljönämnd har utformat.

Det är om- och tillbyggnaden av SCB-huset i Örebro som har varit det konkreta föremålet för studien – en arbetsplats för omkring 800 anställda.

Aktiviteterna vid planeringen av detta byggprojekt kan tjäna som exempel av allmän betydelse. Särskilt gäller det hur man organiserade en partssammansatt projektgrupp men också hur egna kunskaper byggdes upp i form av arbetsmiljöprogram. Det står klart att inflytandet över arbetsmiljöns utformning bör grundas på dessa egna beskrivningar av arbetsmiljön och på förslag på hur lokalerna ska se ut i ett tidigt skede av projektet. Att medverka i lokalplaneringen är en arbetsmiljöfråga.

BAKGRUND

Inom statsförvaltningen är samråd och samverkan etablerade begrepp vad gäller sättet att hantera frågan om brukarinflytande. Samråd handlar om de relationer som råder mellan olika grupper med olika huvudmän. Samrådsförfarandet grundas ofta på föreskrivna formella rutiner. Det kan t ex gälla remissförfarande mellan Byggnadsstyrelsen och dess hyresgäster under projektering eller förhållandet mellan Byggnadsstyrelsen och en kommun i byggnadslovsärenden. Samverkan däremot står för de relationer som råder inom en grupp. Det kan gälla en projektgrupp där enbart arbetsgivare och arbetstagare samverkar i byggfrågor eller en projektgrupp med byggherre, brukare och konsulter. Situationen avgör när aktörerna samråder respektive samverkar, och begreppen är således inte alldeles entydiga.

Inom statlig förvaltning förekommer ofta omfattande beslutsprocesser för arbetsmiljöfrågor i anslutning till lokalförändringar. Utöver lagar och avtal inom arbetsmiljöområdet föreligger lagstift-

ning som grund för utformning av byggnader. I plan- och bygglagen föreskrivs särskilt att byggnaden ska ge möjlighet till trevnad, god hygien, god arbetsmiljö och tillfredsställande inomhusklimat.

Arbetsmiljöfrågor inom en statlig verksamhet, som innebär förändringar i arbetslokaler, ska behandlas i skyddskommitté. I arbetsmiljölagen och dess förordning finns föreskrivet att skyddsombud och skyddskommitté ska delta i planeringen av nya eller ändrade lokaler. Arbetsgivaren har huvudansvaret. Kraven på de anställdas medverkan är långtgående, men arbetsgivaren har ansvaret för den formella hanteringen av skyddsombudets eller skyddskommitténs yttrande om lokalerna.

Allmänna anvisningar för handläggning av statliga lokalförsörjningsärenden ligger till grund för det formella samrådet och informationsutbudet mellan departement, byggnadsstyrelse och brukare. Handläggningsordningen redovisar olika aktiviteter som gäller för de myndigheter som förvaltar och upplåter lokaler och för de myndigheter som brukar lokalerna. Det är tio aktiviteter som redovi-

sas: 1. lokalförsörjningsplanering, 2. initiering av lokalförsörjningsärenden, 3. verksamhetsbeskrivning, 4. ramprogram, 5. redovisning till regeringen, 6. regeringens prövning, 7. projektering, 8. kostnadsram och byggnadsuppdrag, 9. upphandling och produktion, 10. efterkalkyl och slutredovisning.

Handläggningsordningen anger de riktlinjer som ska tillförsäkra statsmakterna ett godtagbart beslutsunderlag. Anvisningarna anger bl a samrådsförfarandet mellan Byggnadsstyrelsen och brukaren. Byggnadsstyrelsen ansvarar för att byggnader och lokaler används på ett ekonomiskt och effektivt sätt. Brukarens verksamhetsledning ansvarar för att samverkan med anställda i arbetsmiljöfrågor sker på ett korrekt och meningsfullt sätt.

Byggnadsstyrelsens administrativa föreskrifter framhåller att arbetsmiljölagen är långtgående i kraven på de anställdas medverkan vid lokalplanering. Man understryker vikten av att planering och informationsutbud, samråd och samverkan ska vara grundlig och börja tidigt i byggprojekt. Därför ska stora krav på lyhördhet och samarbetsförmåga ställas på dem som handlägger byggprojekt då det är stora mängder av information som byts mellan aktörerna.

Byggnadsstyrelsens ledarskap innebär att samordna utredningar och information mellan byggprojektets aktörer. En av dess första uppgifter är att redovisa förslag på vilket material som ska ligga till grund för utredningar och projektering. Byggnadsstyrelsen ska förvissa sig om att planeringen är förankrad hos de anställda. I princip ska varje planeringsskede avslutas med att brukaren tecknar samråd med Byggnadsstyrelsen där planeringsunderlaget godkänns för den fortsatta projekteringen.

Byggnadsstyrelsens handläggare ska på ett tidigt stadium ta initiativ till diskussion om arbetsformer och projektorganisation. Brukarnas förutsättningar formuleras i en verksamhetsbeskrivning, där arbetets karaktär, uppläggning och krav på lokaler och arbetsplatser formuleras. Beskrivningen innebär att organisation och arbetssätt, administrativa rutiner och materialhantering undersöks. Utbytet av förslag till projektplanering och verksamhetsbeskrivning är oftast det viktigaste skedet för brukarna under hela planeringsprocessen. På ett tidigt stadium ska en informationsplan upprättas. Byggnadsstyrelsen kan inte styra brukarens interna samverkansform, men kan ställa krav på kontaktmönstret mellan de båda.

Grunden för planeringsarbetet mellan anställda och ledning är samverkan i en projektgrupp. Beslut i lokalfrågor ska många gånger fattas av arbetsgivaren. Eftersom enighet ska eftersträvas, blir ledningens beslut detsamma som projektgruppens. Brukarnas projektledare är kontaktperson i samarbetet med Byggnadsstyrelsens handläggare.

Projektgruppen ansvarar för den interna informationen till alla anställda och ska se till att arbetsgrupper och anställda får skäligen tid för sin hantering av projektet.

UTGÅNGSPUNKTER FÖR PROJEKTET

Statens arbetsmiljönämnd (SAN) utvärderade under 1970-talet, i samarbete med Arbetarskyddsstyrelsen och Yrkesinspektionen, lokalplaneringsprojekt vid ett femtontal myndigheter. Resultatet redovisades 1979 i rapporten *Personalmedverkan i lokalplanering*. Mot bakgrund av undersökningens resultat utarbetades ett för statliga förhållanden särskilt anpassat planeringsavsnitt i grundutbildningsmaterialet BAM-S. SAN utarbetade och fastställde 1981 skriften *Samverkan vid lokalplanering* att gälla som riktlinjer vid byggprojekt. Det vidgade arbetsmiljöbegreppets innebörd och de utarbetade riktlinjerna och rutinerna för arbetsmiljöarbetet blev utgångspunkt för detta forskningsprojekt. I *SAN in-formerar* påtalade man det angelägna i att söka delvis nya och ändamålsenliga former för arbetsmiljöarbetet och medbestämmandet. Arbetsmiljöaspekterna, hävdade man, skulle komma in som en naturlig del, såväl i löpande verksamhet som i mer övergripande planering och beslutsfattande, t ex i samband med lokal- och organisationsförändringar.

SAN:s undersökning om personalmedverkan vid lokalplanering pekade på tre viktiga förutsättningar för att samrådsarbetet vid lokalplanering skulle bli ändamålsenligt. Brukarna skulle ha

- möjlighet att bygga upp egna kunskaper i god tid före beslut
- möjlighet att organisera och genomföra internt samråd i god tid före beslut
- fortlöpande tillgång till rätt utformad information och lämpliga hjälpmedel i planeringsarbetet.

SYFTE OCH GENOMFÖRANDE

Forskningsprojektet syftade till att följa planeringen av om- och tillbyggnaden för SCB-huset i Örebro. En avsikt var att utvärdera möjligheten för de blivande lokalbrukarna att genom sitt interna samråd och i samarbete med projektörerna bidra med erfarenheter och påverka byggnadens slutliga utformning. Försök att pröva nya metoder för visualisering och konkretisering av planeringsunderlag skulle också ingå i projektet. Fyra delprojekt kunde urskiljas:

1. analys av nya former för samråd
2. analys av ny teknik för åskådlig och brukarpassad redovisning av byggnadsutformning

3. analys av ny teknik för framtagning av brukaranpassade handlingar för drift, underhåll och förvaltning redan under projekteringsskedet
4. uppföljning och utvärdering av lokallösningarnas följder för arbetsmiljön.

1. En huvuduppgift var att dokumentera och analysera projekteringsarbetet som en fortsättning av dokumentation av den första etappens projektering. Forskningsarbetet omfattar dokumentation, analys och utvärdering av hur samrådsorganisationen fungerade och hur den förmådde samla ihop krav och önskemål. Det material som utvärderingen bygger på utgörs av skrivelser, protokoll, ritningar, samtal samt anteckningar från projektmöten.

Analysen av nya former för samråd blev mer omfattande än beräknat. Okonventionella inslag i projektorganisationen skulle utvecklas och prövas under arbetets gång.

Det första inslaget var att testa metodiken för utformning av egna arbetsmiljöprogram inom SCBs olika avdelningarnas. Under ett fackligt seminarium och vid ett senare referensgruppsmöte diskuterades samrådsfrågan. I den då aktuella första diskussionen om avdelningarnas inplacering i det nya huset bestämde SCBs projektgrupp att avdelningarna skulle få möjlighet att utarbeta arbetsmiljöprogram. Man efterlyste emellertid riktlinjer för hur dessa skulle kunna utformas. Forskarmedverkan innebar här att ge synpunkter på form och innehåll i dessa arbetsmiljöprogram. Medverkan skedde också när skyddskommittén antog programmen som förslag till planeringsunderlag i husprojektet och när SCBs projektgrupp antog materialet för den fortsatta projekteringen.

Det andra inslaget innebar att alla anställda erbjöds medverka i en enkätundersökning om graden av samråd och inflytande i husprojektet. Frågorna handlade om projektinformation, -påverkan och anställdas medverkan i projektgrupper. Svaren granskades från olika kategoriers synpunkter, nämligen från

- respektive avdelning inom SCB i Örebro
- skyddsombud, fackliga ombud, lokalansvariga och chefer
- anställda som medverkat i projektgrupper, och som önskat respektive inte önskat delta i projektgrupper.

Utvärderingen av resultatet grundades bl a på diskussioner med anställda. Den viktigaste uppgiften för forskarmedverkan gällde tolkningen av resultatet i förhållande till det sammanhang som planeringsprocessen utgjorde. Enkätens resultat diskute-

rades vid möten med olika parter inom varje avdelning.

2. Analysen av ny teknik för åskådlig och brukaranpassad redovisning av byggnadsutformning innebar att färgfotografier av den befintliga byggnadens fasader samt ritningar över tillbyggnaden matades in i ett videosystem, där fotot redigerades och bearbetades med nybyggnaden inplacerad. Färgfotografierna användes i informationen om husprojektet till de anställda.

En åskådlig redovisning av de framtida arbetsmiljöförhållandena anordnades och bekostades av Byggnadsstyrelsen. Fyra provrum byggdes i full skala, där alternativa inredningar och utrustningar undersöktes av anställda och arkitekter. Till viss del kunde på detta sätt utformningen av dataarbetsplatserna utvärderas innan projekteringen hade avslutats. Både anställda och representanter från Statshälsan kunde således ge synpunkter på dataarbetsplatserna.

3. Analysen av ny teknik för framtagning av brukaranpassade handlingar för drift, underhåll och förvaltning redan under projekteringsskedet, har enligt forskningsplanen haft begränsad omfattning. Det delade underhållsansvaret mellan Byggnadsstyrelsen och SCB uppfattades som ett problem, och det fanns behov av att pröva alternativa former för fastighetsförvaltningen. Vissa forskningsansatser omfattade en skiss på en framtida underhållsorganisation som skulle innebära att SCB tar på sig ett visst eget förvaltningsansvar för den nya byggnaden.

4. Uppföljning och utvärdering av lokallösningarnas följder för arbetsmiljön är inte möjligt att realisera inom ramen för detta projekt. Orsaken är att planeringsprocessen har försenats i förhållande till vad som från början förutsågs av byggherren.

SCB-HUSET I ÖREBRO

Byggnadsstyrelsen hade statsmakternas uppdrag att svara för SCBs lokalförsörjning och ansvaret för att SCB brukade arbetslokaler på ett för staten ekonomiskt sätt. SCB var hyresgäst i de byggnader som Byggnadsstyrelsen förvaltade eller förhyrde. SCB hade också ansvaret för att redovisa verksamhetens krav på lokalerna inför de planerade förändringarna. Generella normer och riktlinjer för lokalstandard fanns, bl a för kontorsrum, och det var i huvudsak Byggnadsstyrelsen som skulle avgöra vilket tekniskt utförande som var ändamålsenligt. Man eftersträvade lokaler med högt bruksvärde och låg årskostnad. Byggnadsstyrelsens uppgift var att

samråda med SCB inför viktiga beslut i lokalplaneringen. SCBs önskemål skulle vägas mot beräknade kostnader. Båda hade ekonomiskt ansvar.

Sättet att pröva SCBs om- och tillbyggnadsprojekt inom statsförvaltningen följde handläggningsordningen. Anvisningarna föreskrev inte bara att ärendet skulle redovisas till regeringen, utan även när och med vilket beslutsunderlag som projektet skulle redovisas.

Under projekteringsprocessen arbetade många olika aktörer med planeringsfrågor, inventering och sammanställning av krav. Planförslag utvecklades och värderades. Dessa uppgifter var inte direkt kopplade till särskilda skeden utan återkom i det alltmer detaljerade arbetsförloppet. Arbets sättet innebar att byggprojektet bestämdes i sina huvuddrag innan det tidsödande detaljarbetet påbörjades.

Under hela planeringsperioden diskuterade projektgruppen och avdelningarna på olika sätt arbetsmiljöfrågorna med arbetsmiljöprogrammen som grund. Två olika arbetsmiljöprogram redovisas i rapporten. Båda visar att man med enkla medel kan klargöra arbetsmiljöfrågor och ta fram förslag till förändringar under en tidspressad planeringsprocess. Programmen fick – som beslutsunderlag respektive informations- och kommunikationsmedel – en konkret tillämpning i detta husprojekt, vilket visar hur de anställdas kunskaper om arbetsmiljön kan komma till användning.

Forskningsprojektet lyfte fram de arbetsmiljöfrågor som berörde såväl enskilda som många anställda inom SCB. De väsentligaste arbetsmiljöfrågorna bearbetades i olika delprojekt:

- Restauranggruppen arbetade med uppgiften att planera inredningen av restaurangen och övriga platser för förtäring i huset.
- Kontorsgrupps främsta uppgift var att planera inredningen av enhetsrummen.
- Säkerhetsgruppens uppgift var bl a att planera skalskydd och säkerhetszoner i huset, men även system för styr, regler och inpassering.
- Servicecenterprojektet utarbetade en slutrapport angående en bemanningsplan för arbetsgrupper inom reception, växel, konferenscentrum, teknik och driftfrågor.
- Ekonomienheten redovisade en rapport: *Samordning i SCB-huset av expeditionella verksamheter*. Syftet var bl a att översiktligt beskriva materialhanteringen i huset och ge förslag till rationell samordning under hänsynstagande till arbetsmiljöaspekter.

En övergripande fråga gällde förslagen till inplacering av SCBs olika verksamheter. En annan fråga

gällde de enskilda kontorsrummens utformning i om- och tillbyggnaden, där 777 personer kommer att ha egna arbetsrum.

PROBLEM VID HANDLÄGGNINGEN AV STATLIGA BYGGPROJEKT

Statskontorets rapport *Lokalplanering – statliga kontor 1977* behandlar de allmänna kriterierna för lokalplaneringen. Planeringsarbetets genomförande redovisas och frågor om dess organisation och arbetsfördelning mellan Byggnadsstyrelsen och de lokalbrukande myndigheterna beskrivs. Även om några generella sanningar redovisas är den ur arbetsmiljösynpunkt omodern.

Statskontorets skrift påkallar att verksamhetsbeskrivningar upprättas. Skedet då dessa utarbetas är ett av de viktigaste för brukarna. SANs riktlinjer om samverkan vid lokalplanering pekar på ytterligare faktorer av betydelse, men man visar inte hur arbetsmiljöfrågor kan beskrivas som underlag för projektering. Man konstaterar att de anställda är en viktig resurs och redovisar mycket schematiskt hur deras medverkan i byggprojekt ska organiseras.

Statskontorets riktlinjer uttrycker ett administrativt synsätt på lokalplaneringen. Arbetsmiljöbestämningen däremot är snarare en fråga om dialog, förståelse och konflikt mellan aktörer med många gånger motstridiga intressen. Beskrivningar över verksamheter måste därför innehålla mer komplexa sammanhang än vad statskontorets riktlinjer anger. Även om brukarna ska medverka, är det fortfarande Byggnadsstyrelsen som ansvarar för utformningen av tekniska lösningar, enligt statskontoret.

Alla förhållanden på en arbetsplats bestämmer arbetsmiljön, men den praktiska och estetiska utformningen av arbetsplatsen är betydelsefull. Det är ett problem när Byggnadsstyrelsens kunskaper om en annan verksamhets miljö är begränsad. En av Byggnadsstyrelsens viktigaste uppgifter är att översätta verksamhetsbeskrivningar till lokalförteckningar. Tudelningen mellan uppgiften för brukarna att upprätta en verksamhetsbeskrivning och uppgiften för Byggnadsstyrelsen att ansvara för lokalutformningen på grundval av bl a typrumslösningar kan medföra att väsentliga arbetsmiljöfrågor inte bearbetas. Brukarnas förtrogenhet med både arbetsuppgifter och krav på ändamålsenliga lokaler riskerar att inte beaktas på grund av brister i handläggningsordningen.

Att medverka i lokalplaneringen är en arbetsmiljöfråga. Statskontorets riktlinjer präglas av att det är Byggnadsstyrelsen som är expert, medan brukarna ska tjäna som informationsgivare. Den enda organisatoriska förankring som rekommenderas är att brukarmyndigheten utser en tjänsteman

som kontaktperson med Byggnadsstyrelsen. I det här sammanhanget bör SCBs arbetssätt för samverkan i arbetsmiljöfrågor poängteras. Valet att bilda en egen partssammansatt projektgrupp för beslut i alla byggfrågor bör utgöra modell för andra kommande projekt. De anställdas ombud fick en central ställning i projektet och hade tillgång till information under projekteringen, samtidigt som de var med och påverkade besluten. I vissa frågor, där ombuden hade en avvikande inställning, användes MBL-förfarandet utan att projektgruppens ändamål ifrågasattes.

De anställdas ombud i SCBs centrala projektgrupp har haft tillgång till det framväxande planeringsmaterialet. Möjligheter att i tid bygga upp de egna kunskaperna för att samverka med arbetskamrater i dessa frågor har funnits. Däremot hade ombud och chefer inom respektive avdelningar inga samverkansgrupper som skulle svara för informationsutbudet med den centrala projektgruppen. De lokalansvarigas arbete hade fått en annan betydelse om projektansvariga inom SCB hade tagit initiativ till att bilda avdelningsvisa projektgrupper vilka från början kontinuerligt hade haft samråd med SCBs projektledare.

Arbetet med arbetsmiljöprogrammen initierades via forskningsprojektet. Lokalförteckningen och de första skisserna hade tidigare blivit klara som underlag för regeringsskrivelsen angående projekteringsuppdraget. Huvudprinciperna för huset hade bestämts. Arbetsmiljöprogrammen kunde därför tidigast komma till användning under systemhandlingskedet.

Arbetsmiljöprogrammen kunde inte påverka de enskilda kontorsrummens dimensioner, som hade bestämts i programskissen. Däremot fick arbetsmiljöprogrammet för tryckeriet en reell betydelse i den fortsatta projekteringen. Anställda vid tryckeriet hade med sitt program hunnit utarbeta ett eget alternativ, som var en förutsättning för avdelningens reella inflytande i byggprojektet.

Uppgiften att utarbeta arbetsmiljöprogram har aldrig funnits med i handläggningsordningen eller i Byggnadsstyrelsens rutiner för projektering.

Arbetsmiljöprogrammen bör helst utarbetas innan Byggnadsstyrelsen kopplar in konsulter. När SCB hade skrivit sin verksamhetsbeskrivning tog det ett år innan Byggnadsstyrelsen anlät arkitekter för uppdraget. Under den perioden hade det funnits tid att formulera arbetsmiljöbehoven om Byggnadsstyrelsen eller SCB själva hade haft förebilder att följa. De flesta av de uppgifter som fanns i programmen återfanns inte i verksamhetsbeskrivningen. I arbetsmiljöprogrammen formulerades brukarnas krav och önskemål, uppgifter som senare kunde användas under projekteringen.

De anställda inom SCB visade på ett övertygande sätt att de enkelt och fint i arbetsmiljöprogrammen kunde producera kvalificerat projekteringsunderlag. Att utarbeta arbetsmiljöprogram borde vara en lika självklar angelägenhet för brukarna som skyldigheten att utarbeta en verksamhetsbeskrivning.

Det projektorganiserade arbetssättet har visat på samverkansmöjligheter i för verksamheten övergripande frågor. Ambitionen att också bedriva underhåll i egen regi grundades på behovet av att fastighetsförvaltningen bättre måste anpassas till och styras av verksamheten i lokalerna. Den samverkans- och projektkunskap som byggts upp inom SCB kan vara utgångspunkten för ett kontinuerligt partssammansatt programarbete inom linjeorganisationen, där modeller för den framtida verksamhetens miljö utvecklas. I en sådan långlivad grupp måste representanterna successivt bytas ut, men för att den översiktliga kunskapen inte ska gå förlorad måste gruppen förnyas varsamt. En sådan grupp ska inte förväxlas med en projektgrupp för ett i tiden begränsat projekt, där samma personer sitter tills projektet är slutfört.

FÖRSLAG

De allmänna förutsättningarna för att anställas erfarenheter och kunskaper ska kunna tas till vara i byggprojekt angavs i rapporten *Personalmedverkan vid lokalplanering*. Den genomförda analysen av problem och möjligheter torde fortfarande gälla i flera stycken. Följande ställningstagande finns det här anledning att fästa uppmärksamhet på.

”...de anställda skulle vara bättre förberedda att aktivt medverka i planeringsarbetet om lokalsituationen i större utsträckning bevakades fortlöpande vid myndigheterna, dvs även under perioder då inga konkreta lokalärenden är aktuella. Det borde kunna ske inom ramen för olika löpande aktiviteter och verksamheter, t ex som en del av verksamhetsplaneringen. Metoder och hjälpmedel för att underlätta ett sådant arbete kan behöva utvecklas. Fortsatt utredningsarbete av SAN bör bli inriktat på sådant utvecklingsarbete.”

Frågan om med vilka metoder den fortlöpande lokalsituationen ska integreras med arbetsmiljöarbetet och vilka resurser som borde prioriteras för genomförandet besvarades inte i analysen. I forskningsprojektet har några metoder prövats. Med stöd från huvudskyddsombudet och SCBs projektledare introducerades olika sätt att beskriva arbetsmiljön. SCBs projektgrupp stödde förslaget att utarbeta arbetsmiljöprogram och skyddskommittén beslöt att ställa sina resurser till förfogande. I och med att platschefen var ordförande i både skyddskommitté och projektgrupp, jämte verksamhetsföreträdare och per-

sonalombud, blev beslutet att utarbeta arbetsmiljöprogram väl förankrat inom linjeorganisationen.

Arbetsmiljöer är ofta så komplexa att det från planeringssynpunkt blir omöjligt att konstruera någon entydig orsak-verkanmodell. Snarare handlar arbetsmiljöbestämning om att formulera vad som är godtagbart och möjligt att uppnå. Att använda förebilder från olika FoU-projekt är ett effektivt sätt att visa på metoder för arbetsmiljöarbetet.

Innehållet i SCBs arbetsmiljöprogram var begränsat, framför allt på grund av att husprojekteringen pågick och att det därför var angeläget att i tid få fram de nödvändigaste beskrivningarna. Kvalifikationsaspekter behandlades inte direkt i programmen.

SCBs projekteringsorganisation hade goda förutsättningar för att samverka med de anställda skulle bli reell. Man hade en väl samlad projekteringsorganisation, något som innebar att de anställda representanter hade överblick över alla planeringsfrågor. Delfrågor kunde diskuteras i sitt sammanhang under planeringens olika skeden.

För att de anställdas medverkan och påverkan i byggprojekt ska bli reell gäller tre förutsättningar:

- Handläggningsordningen för statliga lokalför-sörjningsärenden bör ändras. Riktlinjerna för verksamhetsbeskrivningarnas innehåll tar inte upp behovet av att arbetsmiljöförhållandena ska analyseras. Handläggningsordningen måste kompletteras med en skyldighet för brukarmyndigheten att utarbeta arbetsmiljöprogram då verksamhetens förutsättningar beskrivs. Egna arbetsmiljöbeskrivningar och lokalutformningsförslag måste utarbetas innan projektledaren tillsammans med konsulterna utarbetar det lokalprogram som ligger till grund för ansökan om medel för projekteringsarbetet.

- Brukarnas projektgrupp ska stå för stabiliteten när det gäller syftet med byggprojektet. Den projektorganiserade arbetsformen, med partsrepresentanter från ledningen och de anställdas organisationer, främjar samverkansarbetet. Skilda ståndspunkter kan då bearbetas under förhandling med parterna. Samverkan inom en projektgrupp innebär att aktörerna utvidgar sitt perspektiv. Projektgruppens ledamöter bör därför inte bytas ut alltför ofta så att kunskaper om arbetsplatsens förhållanden riskerar att tappas bort. Det godtyckliga kan förebyggas och det verksamhetsspecifika kan utvecklas och bevakas i samarbetet med byggherren och konsulterna.
- Ett aktivt engagemang förutsätter att egna alternativ utarbetas under det vardagliga arbete. Det fordras ett arbete för att komma fram till enighet och sammanhållning i de gemensamma arbetsmiljöfrågorna. Ett byggprojekt ställer särskilda krav på brukarnas egna planeringsmetoder. Kvalificerade projektledare erfordras, som har kunskap om både beslutsprocesser och kreativt planeringsarbete. För att brukarnas projektgrupp ska kunna ta ett gemensamt ansvar fordras ett beslutsunderlag som accepteras av projektgruppens representanter. Saknas egna alternativ som lösningar till arbetsmiljöfrågor och problem kan informationsutbytet med byggherren enbart bli passivt.

RAPPORTEN

Metoder för samråd och samverka – Analys av om- och tillbyggnaden av SCB-huset i Örebro (219 sidor) kan beställas från Avdelningen för Projekteringsmetodik, Arkitektursektionen, Chalmers Tekniska Högskola, 412 96 Göteborg, tel 031-72 23 53. Pris: 150 kronor (inkl. moms).

1473

För innehållet i sammanfattningen svarar

Lars Göran Bergqvist

Arkitektursektionen, Chalmers Tekniska Högskola, 412 96 Göteborg, tel 031-72 10 00.

Pnr 87-1195 Lokalt skyddsarbete och företagshälsovård (70) November 1991

Arbetsmiljöfonden

BESÖKSADRESS Olof Palmes Gata 31 PLAN 3
POSTADRESS Box 1122 111 81 STOCKHOLM
TELEFON 08-796 47 00 TELEFAX 08-791 85 90